

Pestprotocol Koningin Wilhelminaschool

Inleiding

In het pestprotocol is vastgelegd dat wij pestgedrag op school niet accepteren. Obs Koningin Wilhelmina wil alle kinderen een veilig pedagogisch klimaat bieden, waarin zij zich harmonieus en op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen. De leerkrachten bevorderen deze ontwikkeling, door het scheppen van een veilig klimaat in een prettige werksfeer in de klas en op het schoolplein. Een duidelijke regel daarbij is dat kinderen met respect met elkaar om dienen te gaan.

De school neemt, middels dit protocol, expliciet stelling tegen pestgedrag en treft concrete maatregelen wanneer pestgedrag toch voorkomt.

In augustus 2014 is onze school KiVa-school geworden. Veel van de volgende informatie komt dan ook overeen met de website van KiVa.

Uitgangspunten:

1. Binnen onze school werken we aan een veilig pedagogisch klimaat en hierbinnen wordt pesten als ongewenst gedrag ervaren en in het geheel niet geaccepteerd.
2. De school heeft een inspanningsverplichting om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken.
3. Als pesten en pestgedrag plaatsvindt, ervaren we dat als een probleem op onze school voor zowel de leerkrachten, als de ouders, de kinderen, de gepeste kinderen, de pesters en de 'zwijgende' groep kinderen.
4. Leerkrachten en hulpouders moeten alert zijn op pestgedrag in algemene zin. Indien pestgedrag optreedt, moeten leerkrachten en hulpouders duidelijk stelling en actie ondernemen tegen dit gedrag. De verantwoordelijkheid blijft te allen tijde liggen bij de leerkrachten.
5. Wanneer pesten optreedt, voert de school het pestprotocol uit.
6. Dit pestprotocol wordt door het hele team en de oudergeleding van de MR onderschreven en vormt als zodanig een onderdeel van het beleid van de school als weergegeven in het schoolplan en schoolgids.

Algemene informatie

Pesten is op veel Nederlandse (basis)scholen een probleem. Het is belangrijk om het verschil te maken tussen pesten en plagen. Dit verschil is soms moeilijk aan te geven. Toch zijn er bepaalde factoren die pesten van plagen onderscheiden. Belangrijke verschillen zijn:

- 1) pesten gebeurt met opzet, plagen niet
- 2) pesten gebeurt telkens opnieuw tegen dezelfde persoon, plagen gebeurt af en toe
- 3) bij pesten is er sprake van machtsongelijkheid, bij plagen zijn kinderen ongeveer even sterk (fysiek en/of mentaal).

Gemiddeld worden drie leerlingen per klas gepest. Over pesten en de gevolgen daarvan maken veel kinderen, ouders en leerkrachten zich terecht zorgen. Niet alleen de gepeste leerling ondervindt hier zijn hele leven gevolgen van. Ook pesters blijken meer problemen te ervaren in hun latere leven bijvoorbeeld op het gebied schoolloopbaan, werk, relaties, criminaliteit en geestelijke gezondheid.

De hele groep

Pesten gebeurt met opzet en meer dan één keer. Pesten gebeurt vaak niet alleen tussen pesters en slachtoffers; meestal zijn er meer kinderen bij betrokken. Zo worden pesters aangemoedigd en geholpen door meelopers waardoor ze zich in hun gedrag gesterkt voelen. Ook houden veel kinderen zich afzijdig. Ze zien soms wel dat er gepest wordt, maar grijpen niet in. Gelukkig zijn er ook kinderen die wél de moed hebben om in te grijpen en de gepeste kinderen helpen.

Pesten signaleren, hoe doe ik dat?

Om pesten op te lossen is het belangrijk dat pesten goed wordt gesignaleerd. Alleen als we weten dat er gepest wordt, kunnen we er iets aan doen. Maar hoe doe je dat? Wanneer weet je dat er gepest wordt?

Het is **niet altijd gemakkelijk om pesten te signaleren**. Daar zijn meerdere redenen voor:

- Pesten is een **complex groepsproces**, waarin leerlingen meerdere rollen hebben. Pesters worden ondersteund door meelopers, versterkers en assistenten. Slachtoffers worden soms verdedigd door verdedigers maar er zijn ook buitenstaanders die wel weten dat er gepest wordt, maar niet ingrijpen. Iedereen heeft een rol in het groepsproces. De rollen van kinderen kunnen ook wisselen.
- Er zijn vaak **strategische pesters**; pesters die pesten om hun status te verhogen en op die momenten pesten dat degene die het niet mogen zien (leerkrachten, volwassenen) het niet zien, terwijl degenen die het wel moeten zien (klasgenoten) het wel zien.
- Er zijn **vele vormen van pesten**. Sommige vormen zijn gemakkelijk te signaleren, zoals fysiek (schoppen, slaan), materieel (spullen afpakken) en

verbaal (uitschelden, beledigen) pesten. Andere vormen zijn veel lastiger te signaleren. Voorbeelden zijn relationeel (roddelen, buitensluiten) en digitaal (online op internet of via de mobiele telefoon) pesten. Bij zulke verborgen vormen van pesten is het lastig om erachter te komen wie de pester is.

Er zijn veel signalen die erop kunnen duiden dat een kind wordt gepest. Deze signalen kunnen duiden op pesten, maar dat hoeft niet. Belangrijk is dat het gaat om **verandering van het gedrag van een kind**. Praat erover met een kind om te weten wat er op school veranderd is. Betrek daarbij ook de ouders van het kind, zij maken hun kind ook thuis mee en kunnen vertellen of hun kind zich anders gedraagt.

Om het pesten in de klas goed in beeld te brengen is een monitoringsinstrument een onderdeel van KiVa. Kinderen (vanaf groep 5) vullen daarbij zelf vragenlijsten in met vragen over pesten, maar ook over hun welbevinden, de mate waarin ze school leuk vinden, hoe zij zelf vinden dat het gaat op school etc.

KiVa-programma

KiVa is een schoolbreed, preventief antipestprogramma. KiVa is ontwikkeld aan de Universiteit van Turku, Finland. Het programma is gebaseerd op jaren van onderzoek en werd voor het eerst getest in Finland in het schooljaar 2007-2008. KiVa won in 2009 de European Crime Prevention Award. In Nederland is KiVa onderzocht van 2012-2014 en ook in Nederland is KiVa effectief bevonden. Pesten nam op KiVa-scholen met meer dan de helft af!

KiVa is een Fins woord en betekent leuk of fijn.

Het is ook een afkorting voor de Finse zin: Leuke school zonder pesten.

Op dit moment is KiVa in Nederland ontwikkeld en onderzocht voor de bovenbouw van het regulier basisonderwijs (groep 5 t/m 8). Materiaal voor de onderbouw komt in juni van het schooljaar 2014/2015 en kan vanaf het schooljaar 2015/2016 worden gebruikt.

De basis: 10 thema's om pesten te voorkomen

De leerkrachten zijn getraind in het geven van de KiVa-lessen aan de eigen klas. De leerkracht is immers dagelijks met de klas bezig en daarom de aangewezen persoon om ook het pesten in de klas te voorkomen en op te lossen. De leerkrachten geven wekelijks KiVa-lessen over thema's zoals groepsdruk, communicatie, respect en (het herkennen, oplossen en voorkomen van) pesten. In de lessen wordt gewerkt aan de kennis, vaardigheden en houding van leerlingen ten aanzien van pesten. In totaal zijn er 10 thema's waarover per thema meerdere lessen gegeven kunnen worden. De lessen zijn gericht op het preventief werken aan groepsvorming en het bieden van een veilige leeromgeving.

Leerlingen en leerkrachten wordt inzicht gegeven in de rol van de groep bij het in stand houden van pesten en andere groepsproblemen. Elk thema wordt afgesloten met een KiVa-regel. Samen vormen de tien KiVa-regels het KiVa-contract.

Blijvende nadruk op training, ontmoeting en monitoring

De KiVa-lessen zijn een middel om pesten tegen te gaan en niet een doel op zichzelf. Pesten is een complex probleem met oorzaken op zowel leerling-, klas- als schoolniveau. Vandaar dat KiVa een Schoolbrede aanpak is met talrijke componenten waarmee leerkrachten complexe pestproblemen beter kunnen aanpakken.

De leerkrachten uit het KiVa-team nemen deel aan de ervaringsbijeenkomsten waarin KiVa-teams van verschillende scholen ervaringen uitwisselen en bijdragen aan het verbeteren van het KiVa-programma.

Bij de start van het schooljaar zijn KiVa-posters in de school opgehangen en pauzesurveillanten dragen opvallende KiVa-hesjes. Deze verbeteren de zichtbaarheid en doen iedereen herinneren aan de KiVa-normen.

Door twee keer per schooljaar vragenlijsten af te nemen bij leerlingen wordt onderzocht of pestgedrag op school verandert en hoe het ervoor staat met het sociale klimaat. Er wordt ook inzicht verkregen in het welbevinden van de leerlingen. We krijgen van KiVa terugkoppeling over deze gegevens zodat we nog beter weten hoe de situatie in de klas is. Zo kunnen leerkrachten nog gericht bezig gaan met het aanpakken van pesten.

Steungroepaanpak

De leerkracht van het gepeste kind gaat hierover eerst in gesprek met de zorgcoördinator. Er wordt gezorgd voor een goede documentatie van de aanpak in Parnassys (leerlingdossier van de gepeste leerling). De zorgcoördinator gaat besluiten om de steungroepaanpak in te zetten en gaat als eerste in gesprek met het gepeste kind. Naar aanleiding van dit gesprek wordt de steungroep samengesteld.

De steungroep bestaat uit 6 tot 8 leerlingen. Het is belangrijk dat naast de pesters en assistenten er ook leiders of prosociale kinderen (verdedigers) en neutrale kinderen in de steungroep komen. Daarnaast proberen wij steeds 2 KIVA teamleden in te zetten.

Wat als het pesten ondanks de steungroepaanpak niet stopt?

De zorgcoördinator roept de ouders van de pester op school voor een gesprek. Het gesprek wordt gevoerd door de zorgcoördinator (eventueel een van de andere KIVA teamleden). Ook het kind kan in dit zorggesprek betrokken worden. De zorgcoördinator gaat uit van het opgebouwde archief van de leerkracht en vult dit archief verder aan met het verloop van de gebeurtenissen. Indien nodig kan een verwijzing plaatsvinden. Een en ander wordt zorgvuldig gedocumenteerd in Parnassys.

Afspraken en evaluatiemoment(en) worden vastgelegd. De directeur wordt ook in deze fase door de zorgcoördinator op de hoogte gehouden.

Indien het pestgedrag van de pester niet aanzienlijk verbetert en/of de ouders van het kind werken onvoldoende mee om het probleem ook aan te pakken, dan wordt directeur van de school door de zorgcoördinator ingeschakeld. De ouders worden uitgenodigd voor een gesprek met de directeur, eventueel met de zorgcoördinator. De ouders worden geïnformeerd over de mogelijk te nemen bijzondere maatregelen, zoals: isoleren van de pester, door bijvoorbeeld plaatsing in een andere groep of lokaal, of een tijdelijke uitsluiting van het bezoeken van de lessen van de school met een maximum van drie dagen als omschreven in de schoolgids en het schoolplan. Het bevoegd gezag en de leerplichtambtenaar worden hierover geraadpleegd. Uiteindelijk kan een leerling van de school worden verwijderd. Dit gebeurt in overleg met het bevoegd gezag en leerplicht. Zie protocol schorsen en verwijderen.